

שמעתי כי ישקבר הנה היצר הרע רק לרחומו מעולם הבא, מה שאין צורך עמה נתחכם לרחות האדם מעולם הזה ומעולם הבא, כגון סגרת הפרנסה אשר יוקם ויגלה לא ישקט ואין לו מנוחה בעולם הזה, ומכל שכן שאין לו פנאי לפסק בעסקי עולם הבא ונתנה משנתים, וכמאמר החכם ששאל את אחד שהוא טרוד המיד בעסקי פרנסתו אם השיגו או לאו, והשיבו שלא השיג כלום, אמר לו אם במה שאהה עוסק בו לא השגת, מכל שכן עסקי עולם הבא שאין אהה עוסק בו שלא השגת כלום, עין בספר מבחר פנינים (שער החרוטה) מזה"כ:

(תולדות יעקב יוסף פר ט"ז ע"ב ל"א תולדות)

אמר הבעל שם טוב ולמה שמה שאמרנו חז"ל (אבות פ"ג מט"ו) ומצודה פרוסה על כל החיים, 'קרוקה' הוא מלשון 'על מנת לקבל פוט' (שם פ"א מ"א), ופרוש פוט' מלשון 'פרנסה' וזהו 'מצודה' של פרנסה הוא 'על כל חיי', שמקבש פרנסתו ונתקדו מאד ואין לבו פנוי לצבוחת הי"ח:

(מ סוף פר מנדל ד"ס ומז' שולח)

...ואולם חזק חזק באמת היה בהתעוררותו וזאת היתה נקודתו במהותו על לבו כי בארץ ימי יוסף חזק התעורר והתמסר בארץ היה זה הבעל שם טוב האב"ד שיהיה שם טוב

מטעם שכל על הדיבורים, הוא שרדו חזק ומתחילם ליחיים ממשיתים, והיה החרטה תולדת התעוררותו כנס עד שהיו עובדים חסדם למורי ורבי ח' מנין עזת פרעה קשה שואמו וזכרו ח' חכמי התורה על - האנשים וכו' שהיה מתחיל שלא לנתחם להם רוח כולל בלתי יעזרו לו או יאמרו עניו גנרו וכו' היה מתחיל להפיק ללבם מכל התעוררות כנס והתמדה התורה הנהיגה מפתח - כי הוא ענת יצירי - רחוק מניס על בני האדם, כי איך מילת חלוקתו ואת המעשה המעשי, וזאת היתה נקודתו חזק באמת חזק וזכרו וכו' הייתה נקודתו...

הנה סוד גלות מצרים שהיה הדעת בגלות זהו של משה שהיה כסוד הדעת

במבוא פתחים הלכות פסח יענין שם"כ, וזהו היה הדבור בגלותי, כי נודע אמירה בחשאי ורבור בהקרה כדאיתא בפדרש"ם, ולכן כי שדעת שלו בגלות היצר הרע שהוא הפצור, נקרא גלות מצרים וכו':

(תולדות יעקב יוסף פר מנדל ד"ס ומז' שולח)

אנשי החמר נקרא 'פרעה' 'הערוץ', הנהיגה השקרה, ששכח לצשות שליחותו ויחברו בעולם הזה על ידי טרדת ועסק עולם הזה, כמו שאמר הכתוב (דברים ח' י"ב) 'מן תאכל ושרצת וגו' וכל אשר לך ידך, ונס לנכד ושכחת את ה' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים, נראה לומר שהיה תכלית קריאת האדם בחומר ויצירתו, שהיה חומר והנחה משעבד להצורה והנשמה, לצבוחת ה', ובגלות מצרים היה בהקפה, שהיה הנשמה משעבד לעבד לצרף הגוף שנקרא מצרים"ש של לו מצר וגבול, הפך הרחוק שהוא נצוץ, עד שכאן הגאלה והוציא הנשמה מבלות ושעבד הגוף, וזהו שאמר 'המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים':

(כן תולדות יעקב יוסף פר מ"ג ע"ג פרט שולח)

וזהו כי מ' שהוא בעל נפש, צורך לפחות עיניו בענין החסוד חזק הוא יחמד בו, שאחר שיתחבר הוא קשה להתירו מצד כאשר ה', ובעל שכל אין צורך להמתין עד ערב פסח לעיניו על רבו ה', אלא בכל יום ויום מודני מתחיל לדעת את סילום אסתר היא הנפש העמומה, הנסתר בתוך הנחה נחנה כד' ורם אכרדים, וצריך לידע בכל יום את סלומה ומה ידעה ב' אבל מ' שהוא ישן ונדרסת אליהם נמלה עליו ואזי חושש על נפשו לראי את סלומה, על פי המרחם על הרביות ית' צנו בואת הנפוח של בישר חמי, וכתבתי לו יהיה אמו ועניו לרדם לחסם אחרי מעשיו, ויפאנו מה עניו כיעיר החסוד הזה, כל השנה אתי צריכו גילוי ורוחשים וחייבי, וכשיח לחסם אחריו ולרוחו כמו סודיך אחי ארוב לחסמתי והחיסודי ולבניו

מ' החלום וכו' רבי הוא, ומסוד כי ינו לא לה לחסמו וכו' וצדק ינו

שמעתי מעשה רב, שפעם אחת עלה בלב תלמידי רבנו הבעל שם טוב דברי רבנו הארי"ל ד' מי שזקנה קמשהו המן בקסו כטון שלא יחסו קל השנה", ועשו כל השתלחות, וקבלו א' הפסח מציאו איה מהו חמק והתרו מאד חרדה גדולה, ונאשר באו לרבם הבעל שם טוב ספרו לו המעשה, והשיב להם שהם היו חושבין שמצד השתלחותו תרב אין צריכים עוד להתפלל לר', ובאמת 'אם ד' לא ישמר שוא שקד שומרי' (תהלים קכ"ו, א):

(ליקוטי מהר"ם ח"ג סוף חפלת שער'א עמ' ט"ז ע"ב נסמך)

מהבעל שם טוב ז"ל, שנאמר (בראשית ג' כ"ד) ויגורש את האדם מגן עדן, וישאל מי הוא זה שגורש אתו, שהיה גדול ממלאכי השרת, גם איה גור ופתח יש בגן עדן שגורשו אתו וכו' שם, ואם תאמר שבכניול ברזף הוא לקח אתו כד' וגרש אתו, זה אינו, והוא מן הנמנע, והשכל אינו סוכל זה, וקאמר הבעל שם טוב ז"ל על ויגורש אתו מגן עדן' פרש התרגום אונקלוס"ם יטרוד יהוה, שכתבו

(כדבר ת. ה"ם) 'התקין מזונותיו של אדם ואחר כך כראו', וקאמר (קידושין פכ"ט) 'הרעותי את מצטי וקפתתי את פרנסתי', וקשוטא נתעלם קמנו פרנסתו והוא טרוד בפרנסתו וממלא הוא כגורש מגן עדן, ומי שהוא טרוד אינו יכול להיות בגן עדן, וזה שפרש אונקלוס יטרוד יהוה, ושעשה אתו טרוד בפרנסתו וממלא לא היה בגן עדן, והכו':

(פיר יוסף (תולדות) פר ט"ז ע"ב ומכיים וכו')

ד"ה פר' ירוח מאשר שמתה' איתא במסכת קידושין (פכ"י ד"אית מיימך ויה ועוף וכו' ומתרנסין שלא בצער, ומה אלו וכו' אלא שהייעונו את מעשיו וקיסונו את שונתיו, ומצא על ידי שאדם הולך בדרך טוב ישר כדראי יש לו פרנסה טובה, כי חסרון פרנסה הוא רק על ידי רעות מעשיו.

הבטחון פ"ב זכא וזכא יאמר האונמה, זהה אנטו ארויס מקצת צדיקים לא יזמנו להם טרפס אלא אחרי ועמל ודויענה, רובים מצטי העבירות בשלה חדיהם כטוב ובנעטיים וכו', לכן העיר על זה באומר 'בספרות לה' אליהו והצנלות לנו ולבנינו'.

יראו את ה' קלושו כי אין מחסוד ליראיו. קפידים לשו ורעבו ודנשי לה' לא חקרו כל טובי (תהלים לה' י"א) הקשה הרב הקדוש האלקי הבעל שם טוב זצ"ל הלא לפי חוש הקראות חזון אקפא, שהרשעים יושבים ש'ן ושאונו שקדים על שקריתם, ויש מהצדיקים עוברי ה' באהבה וקראת מתוך הדמק ומחוק הטרוף והסלטול חמקא לצ'לו, אקנס פרוש הסקוס הוא כף, יראו את ה' קלושו, ואם תאמר חס ושלום בשביל שנאחו בצבוחת השם יתברך חסרו חס ושלום נקשנו כמטובה ובשביל זה הפחסור בא, חס לה לנרעה דאקא דלימא כן, כי אין מחסוד ליראיו, קמה שעובדים השם יתברך קנה לא יהיה המחסוד, והראיה, כי יש 'קפידים' פרושו רשעים, ש'רשו ורעבו, ויש 'רושי' ה' אשר לא יחסרו כל טובי, אם כן אין תלוי המחסוד חס ושלום בעובדי הבורא יתברך שמו דקא, אלא זהו מהנסתרות לה' אלקינו (דברים כט, כח"ל) ג'לית מוקא דבר נש סכיל דא לידע על מה זהו י"ח.

(מליו יקרין ליקוס ד"ה ילא)

יראה שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם השפיע מטובו צניעותו מוסכין שפע לצריכי בני אדם ודרדן השפע ס'ל לחסוק כלל אלא כשהאדם נופל ממדתו יאין לו בחסון כבורא ברוך הוא הכסונה אחריו הון ומפרנס כמות כלי הפסק כלל או עושה האדם ההוא כמחשבו היה אשר לא מסתר פנס חליה בעבדות עליונים ומחשיב כח פקולא של בעלה חמקא ליצ'לו, ואן כפיך יספע חליה ועיני השם יתברך וכו' היה העוים כקדש השפע שהלך כבו כהולל בידיה' וזו היה וכו' תאמר כי שהיה כדכרת האדם וזכר השם כדורו שים בבטחון על אלו ולא יאמר כד' כה יאמר כי כאשר חליה יפול כי יפעול חסם כה יאכל הוא עושה פנס חדיה' כהפע יאסרה כלפי שגא העוים כהשם י יבו האכרי פרוש כאשר האינו כ' יאי שטחיתו איוצ'ותי כה' אלא יא תתנהו כן והמסח כה' בכל לבבם יאי יתר השפע כה' הפסק כלל הכיר יא יחסר כל כה'.

תקנתו כחודש שופר כקפא' (תהלים פא, ד-ה)'. אן מתכסית הלכניהו ושיקינתא קרישא הרמזיה נגדהו, 'כי חק לישראל הוא' כשאז מקב'לה חק מונות בשביל ישראל' הוא משפט' ויסורי' לאלהי יעקב', כי עמה בגלות תתלה מקבליים שרי אמות העולם ואחר כך ישראל'.

(מל סוף ט"ו פ' ט"ז)